

гуманит. Науч.-информ. Исслед.; Отд. Языкознания; Редкол.: Трошина Н.Н. (отв. Ред) и др. – М., 2000. – С.37–63.

8. Сергійчук О.М., Скутіна В.І., Онищенко Н.П. Організація педагогічної практики у педагогічному університеті: Навчально-методичний посібник для студентів, магістрантів педагогічних університетів / О.М.Сергійчук, В.І.Скутіна, Н.П.Онищенко. – Переяслав-Хмельницький, 2005. – 47 с.
9. Шевченко Н.Ф., Шевченко А.І. Керування самостійною роботою студентів у вищих навчальних закладах / Н.Ф.Шевченко, А.І.Шевченко // Вісник Запорізького національного університету. Серія Педагогічні науки. – 2008. – № 1. – С. 248–253.

The article is devoted the problem of forming communicative strategic competence of future teachers of initial classes. The author reveals the content of pedagogical conditions of forming communicative strategic competence of future teachers. The author defines perspective directions of further research problems.

Key words: *future elementary school teacher; communicative-strategic competence, formation of communicative-strategic competence, pedagogical conditions.*

УДК 378.132
ББК 74.200.5

Лариса Сливка

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ЗДОРОВ'ЯОРІЄНТОВАНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ТЕОРЕТИЧНА МОДЕЛЬ

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури поточено сутність понять “здоров'яорієнтоване середовище”, “підготовка учителів початкових класів до організації здоров'яорієнтованого середовища”, “готовність учителів початкових класів до організації здоров'яорієнтованого освітнього середовища”. Запропоновано модель підготовки студентів спеціальності “Початкова освіта” до організації здоров'яорієнтованого середовища. Представлено сукупність знань, необхідних для розв'язання професійно значущих завдань та здійснення здоров'язберігаючої діяльності; виокремлено вміння та навички, які є основою для здійснення здоров'язберігаючої діяльності майбутніх учителів у загальноосвітніх навчальних закладах.

Ключові слова: *здоров'я, здоровий спосіб життя, молодші школярі, майбутні учителі початкових класів, здоров'яорієнтоване освітнє середовище.*

Постановка проблеми. Здоров'я є непересічною цінністю, має важливе значення в житті кожної людини, становить ключовий аспект національної безпеки, визначає можливості досягнення індивідуального і суспільного добробуту та благополуччя, перспективи стійкого розвитку.

Аналіз змісту міжнародних (Оттавській хартії, 1986; Декларації “Здоров'я – 21: Основи політики досягнення здоров'я для всіх у Європейському регіоні ВООЗ”, 1998; Європейській стратегії “Здоров'я та розвиток дітей і підлітків”, 2005; матеріалах сесії Асамблеї ВООЗ “Сприяння зміцненню здоров'я в глобалізованому світі”, 2007; “Новій європейській політиці в охороні здоров'я “Здоров'я 2020”, 2012; ін.) та вітчизняних (Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки; Державній програмі “Здорова дитина на 2008–2017 роки”; Концепції Загальнодержавної програми “Здоров'я 2020: український вимір” на 2012–2020 рр., ін.) документів, в яких задекларована актуальність проблеми здоров'я-збереження, засвідчує, що нову стратегію її розв'язання тісно пов'язують з інноваційними перетвореннями у системі освіти.

Потреба сучасної школи в учителях із високим рівнем професіоналізму, спроможних організувати здоров'язбережувальну і здоров'яформуючу діяльність в освітніх закладах, передбачає глибоке осмислення технологій підготовки майбутніх педагогів у відповідному руслі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій із проблеми. Констатуючи суттєвий внесок дослідників (В. Бабич, С. Гвоздій, В. Єфімова, В. Звєкова, Л. Іванова, Г. Кондрацька, О. Марків, В. Нестеренко, А. Радченко, Н. Урум, О. Філіпп'єва, ін.) у розробку проблеми підготовки вчителів до збереження, зміцнення і формування здоров'я школярів, відзначаємо, що серед значної кількості наукових праць немає таких, у яких би окремо і цілісно обґрунтовувалася професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів до створення здоров'яорієнтованого освітнього середовища, виявлялися і характеризувалися її особливості.

Мета статті – розробити теоретичну модель професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації освітнього середовища, орієнтованого на здоров'я учнів.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукової літератури [4; 6; 8; 10] дозволив уточнити сутність низки категорій, якими оперували у дослідженні.

Так, поняття “здоров'яорієнтоване середовище” розглядаємо як наявне та віртуальне оточення школяра, в якому створюються педагогічні, соціальні, культурні, гігієнічні, психологічні умови, які відповідають віковим та психофізіологічним особливостям учня і сприяють його фізичному і особистісному розвитку. Дефініцію “підготовка учителів початкових класів до створення здоров'яорієнтованого середовища” трактуємо як науково та методично обґрунтовані заходи навчального закладу, спрямовані на отримання студентом спеціальності “Початкова освіта” рівня професійної компетентності, достатнього для формування здорового способу життя молодших школярів, викладання шкільного курсу “Основи здоров'я” і створення здоров'язбережувального освітнього середовища. Щодо категорії “готовність учителів початкових класів до організації здоров'яорієнтованого середовища”, визначаємо її як інтегроване утворення особистості, яке характеризує мотиви вибору професії, професійно значущі якості особистості, інтерес до проблеми збереження і зміцнення здоров'я дітей і молоді, орієнтацію на цінності здоров'язбереження, систему теоретично орієнтованих і прикладних знань щодо сутності і структури цього феномена, уміння та навички, необхідні для проектування і впровадження навчально-виховних заходів щодо збереження, зміцнення і формування здоров'я школярів.

У науковій літературі представлено різноманітні визначення понять “модель” і “моделювання”: усі вони детермінуються завданнями, які вирішуються тим чи іншим дослідженням. Наводимо деякі з них, зміст яких корелюється із суттю нашого дослідження. Модель – специфічний об'єкт, створений з метою одержання і/або зберігання інформації у формі уявного образу, опису знаковими засобами (формулами, графіками і т.п.) або матеріального предмета, що відображає властивості, характеристики та зв'язки об'єкта-оригінала довільної природи, які є істотними для вирішення суб'єктом (людиною) певного завдання [2, с. 186]. Наукову модель визначають як “сміслову” представлену і матеріально реалізовану систему, яка адекватно відображає предмет дослідження (моделює оптимізацію структури навчального процесу, управління навчально-виховним процесом, ін.), є засобом теоретичного дослідження педагогічних явищ через уявне створення (моделювання)

життєвих ситуацій; допомагає пізнати закономірність поведінки людини у різних ситуаціях [13, с. 32].

Будь-яка модель є формалізованою структурою, яка працюватиме лише за умови її змістового наповнення. В контексті нашого дослідження модель ми розглядаємо як зображення, схему, графік будь-якого об'єкта, процесу або явища, що використовується для його спрощення і відкриває можливість перенесення інформації від моделі до прототипу.

Розроблена нами теоретична модель підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації здоров'яорієнтованого освітнього середовища складається з цільового, теоретико-методологічного, змістового, процесуально-діяльнісного і діагностично-результативного структурних блоків.

Цільовий блок визначає мету та завдання підготовки студентів спеціальності "Початкова освіта" до забезпечення збереження, зміцнення і формування здоров'я учнів у професійній діяльності. Метою і завданнями означеної підготовки є формування нової генерації учителів початкових класів, здатних до реалізації здоров'язбережувальної діяльності у загальноосвітньому навчальному закладі. Означена підготовка повинна відповідати вимогам до професійної освіти, задекларованим у міжнародних та вітчизняних нормативно-правових документах щодо вищої освіти з урахуванням тенденції до інтеграції України в європейський освітній простір, сприяти навчанню впродовж усього життя, формуванню мобільності та конкурентоспроможності майбутнього фахівця, розвитку його особистісних якостей, які забезпечуватимуть самореалізацію та творчу діяльність у професії.

Теоретико-методологічний блок поєднує методологічні підходи: компетентнісний, холістичний, синергетичний і діяльнісний.

Компетентнісний підхід в освіті України запроваджено на державному рівні, а розв'язання проблеми підвищення якості професійної освіти пов'язують сьогодні із модернізацією змісту педагогічного процесу та переосмисленням і переорієнтацією мети й результатів традиційних "когнітивних" тенденцій вищої освіти, її методів і технологій [3; 5].

Холістичний підхід до людини розроблявся у світовій філософії та медицині з глибокої давнини. З точки зору холізму (слово "holos" грецького походження і означає "цілісність") світ і все живе, що його населяє – це єдине ціле, причому, холізм синтезує в собі як матеріальний, так і ідеалістичний початок. Сучасні уявлення про здоров'я людини презентують філософське сприйняття феномена людини, дозволяють інакше поглянути на її життя і здоров'я, відтак, усвідомити, що організм людини є чи не найяскравішим втіленням усіх філософських законів [9]. Цілісне уявлення про людину презентує її як надзвичайно складну і багатогранну, здатну до самоорганізації біоенергоінформаційну систему [14]. Здоров'я людини інтегрується із взаємодії низки факторів як-от: спадковість, анатомічні особливості, фізіологічні та біохімічні процеси, нервова система, а також – соціальне середовище, зовнішні позитивні і негативні механізми впливу, ін. Отже, якщо лікар констатує наявність або відсутність захворювань тільки у межах своєї "вузькоспеціалізованої" компетенції, психолог не враховує, що психічне здоров'я може бути порушене дефектами у моральній сфері чи неправильним вибором ціннісних орієнтацій, а, приміром, учитель фізкультури вбачає шлях до здоров'я учнів тільки у їх фізичній активності, то відбувається ігнорування холістичного підходу до здоров'я людини.

Синергетичний підхід у педагогіці зумовлений тим, що перед суспільством постає проблема формування нової людини, яка відповідала б новим умовам існування соціуму й світу, який глобалізується: з обов'язковою здатністю до творчості й інноваційності. Цінності нової доби (як прогрес соціуму) визначаються як постійне оновлення, яке здійснюється за допомогою властивої людському інтелекту “здатності осмислювати дійсність, трансформувати діяльність та вносити елемент новизни” [7]. Поза іншим, сучасна людина повинна бути здатною осмислювати сутність сучасних процесів (в тому числі й глобалізаційних). З одного боку, це означає зростання значущості методологічних знань і творчих навичок, необхідних для вміння мислити і самостійно аналізувати інформацію, а з іншого – збільшення ваги самостійного пошуку й самостійного опанування знаннями. Таким чином, навчально-виховний процес необхідно спрямовувати на формування здатності самостійно знаходити знання, а також використовувати нові знання, трансформуючи їх у нові ідеї, завдяки самостійним напрацюванням [12, с. 19]. Власне синергетичний підхід дозволяє реалізувати цю мету, досягнути пріоритети освітньої і педагогічної діяльності сучасності, практично визначити відповідні чинники щодо змісту, форм і методів навчально-виховної діяльності, а також відповідні їм загальні технології і конкретні методики. Синергетична парадигма освітньо-педагогічної діяльності спрямована на визнання індивідуальних потреб і можливостей, індивідуальної траєкторії (на відміну від визначення тотальної мети й загальної траєкторії), засвоєння технології навчання як перманентного процесу протягом життя (на противагу знанням і вмінням як кінцевому результату освітнього процесу), суб'єкт-суб'єктні відносини в навчально-виховному процесі (у протилежність авторитарному – суб'єкт-об'єктному – стилю учителя по відношенню до учня), м'яке управління, “малий” вплив (на відміну від жорсткого управління), самовиховання і самостійне навчання з боку учня і позицію “коуча” з боку вчителя (на противагу активному навчанню і вихованню з боку вчителя і пасивній позиції учня), превалювання комунікативного розвитку (у протилежність превалюванню когнітивного розвитку), ін. [12, с. 20]. За своєю природою синергетична дія – це вплив, який заохочує самостійність, помічає успіх, підтримує ініціативу, пробуджує інтерес до відкриття себе, навколишнього світу, до постійного пошуку власного шляху, до розвитку своїх здібностей [11].

Діяльнісний підхід (Г. Атанов, О. Леонтьєв, В. Козаков, ін.) розглядає діяльність як головне джерело формування особистості і фактор її розвитку. В цілому, у професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів, діяльнісний підхід передбачає орієнтацію на розвиток їх творчого потенціалу через посередництво діяльності [1].

Логічно, що професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів повинна будуватися згідно принципів навчання: загальнонаукових (гуманізації, гуманітаризації, диференціації, диверсифікації, стандартизації, багато варіативності, багаторівневості, фундаменталізації, індивідуалізації, безперервності), дидактичних (науковості, систематичності та послідовності, зв'язку освіти з життям, єдності навчання, виховання і розвитку, зв'язку теорії з практикою, доступності, знаково-контекстного навчання, системності й інтегративності знань, раціонального відбору та дозування змісту і перерозподілу навчального матеріалу, партисипативності, професійно-діяльнісного спрямування змісту і перерозподілу навчального матеріалу з тенденцією до збільшення його частки на самонавчання, самоконтроль та

самокорекцію навчальних досягнень, організації модульності змісту) і специфічних, які мають відповідне фахове спрямування.

Змістовий блок моделі охоплює систему знань, умінь і навичок із навчальних дисциплін “Валеологія”, “Основи екології”, “Безпека життєдіяльності”, “Методика навчання основам здоров’я”, “Екологія дитинства”. Нами відібрано сукупність знань з цих дисциплін, необхідних для розв’язання професійно значущих завдань та здійснення здоров’язберігаючої діяльності. Доцільними для засвоєння студентами спеціальності “Початкова освіта” вважаємо знання законів і теоретичних положень гігієни, валеології, вікової фізіології і психології, закономірностей розвитку дитини, загальних положень здоров’язбереження школярів. Організація здоров’язбережувальної діяльності в загальноосвітніх закладах потребує високого рівня методичної підготовки фахівця, в зв’язку з цим особливої уваги потребує засвоєння студентами методів педагогічного та психологічного дослідження, прийомів станів діагностики дитини; педагогічного супроводу первинної профілактики захворювань небезпечних і адиктивної поведінки, а також форм і методів використання здоров’язбережувальних технологій і оздоровчих технік у навчально-виховному процесі початкової школи.

Виокремлено вміння та навички, які є основою для здійснення здоров’язберігаючої діяльності майбутніх учителів у загальноосвітніх навчальних закладах: гностичні (вміння та навички аналізувати з позицій гуманістичних цінностей розвиток проблеми здоров’язбереження, постійно оновлювати знання щодо вікових, психофізіологічних і статевих особливостей дітей молодшого шкільного віку і закономірностей розвитку учнів початкових класів, критично оцінювати інформацію із ЗМІ); рефлексивно-оцінні (вміння та навички оцінювати об’єктивну і суб’єктивну цінність вітчизняних і зарубіжних систем здоров’язбереження; вплив нових інформаційних технологій на здоров’я і спосіб життя учнів; оцінювати діяльність усіх суб’єктів освітнього процесу з морально-етичних, правових і екологічних позицій; вивчати з гуманістичних позицій і застосовувати критерії оцінки власної діяльності й досягнень учнів; здійснювати самоаналіз і самооцінку власної культури здоров’я, а також якості проведення уроків “Основи здоров’я” і позакласних заходів здоров’яформуючого змісту); проектувальні (вміння та навички здійснювати перспективне, поточне і оперативне планування класних і позакласних заходів з питань зміцнення здоров’я учнів початкової школи; розробляти конспекти уроків “Основи здоров’я” в 1–4 класах, заходи з формування здорового способу життя молодших школярів; розробляти авторські програми та проекти зі здоров’язбереження з урахуванням конкретних умов і регіональних особливостей освітнього середовища); конструктивні (вміння та навички проводити конкретні уроки з основ здоров’я, організувати конкретні позакласні здоров’яорієнтовані заходи, реалізувати засобами активних та інтерактивних технологій завдання здоров’язбережувальної діяльності на уроках і під час проведення позакласних заходів; організувати та проводити в доступних формах наукові дослідження, пов’язані із вивченням ефективних шляхів здійснення здоров’язбережувальної діяльності); комунікативні (вміння та навички вести діалог та спілкуватися з представниками педагогічної громади, колегами, з батьками учнів, із школярами, створення позитивної емоційної атмосфери, володіння прийомами проведення дидактичних ігор, тренінгів, диспутів); організаторські (вміння та навички організувати навчальну діяльність учнівського колективу,

здоров'язбережувальну діяльність в умовах школи, проводити оздоровчі і агітаційно-пропагандистські заходи й акції).

Процесуально-діяльнісний блок теоретичної моделі відображає *форми* (лекції, практичні та лабораторні заняття, індивідуальна та самостійна робота, консультації, екскурсії, педагогічна та волонтерська практика), *методи* (квазіпрофесійні рольові ігри, дискусії, тренінги, розробка проектів здоров'язбережувальної спрямованості; підготовка аналітичних матеріалів, презентацій, відеороликів щодо здійснення здоров'язміцнення і здоров'яформування в освіті; створення і використання медіапродуктів) і *засоби* (навчальні програми і посібники, тестові завдання, електронні посібники, мультимедійний та комп'ютерний супровід, електронна пошта) навчання. Педагогічними умовами, які забезпечують ефективність підготовки у вищих навчальних закладах майбутніх учителів початкових класів до здійснення здоров'язберігаючої діяльності є актуалізація здоров'яорієнтованого контексту у змісті підготовки студентів і його спрямованість на професійну діяльність, спрямування зусиль викладачів на навчально-пізнавальні, навчально-професійні і квазіпрофесійні види навчальної діяльності, на суб'єкт-суб'єкту зі взаємодією студентами, створення у вищому навчальному закладі здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища.

Діагностично-результативна складова моделі включає критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх учителів початкових класів до збереження, зміцнення і формування здоров'я учнів у професійній діяльності і структурні компоненти готовності майбутніх учителів початкових класів до організації здоров'яорієнтованого освітнього простору у загальноосвітньому закладі (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, процесуальний).

Мотиваційно-ціннісна складова відображає наявність позитивної емоційної налаштованості студентів спеціальності "Початкова освіта" на здоров'язбережувальну діяльність у загальноосвітніх навчальних закладах і передбачає формування у майбутніх педагогів активної життєвої та професійної позиції у сфері збереження, зміцнення і формування здоров'я учнів. Критеріями і показниками такої професійно-педагогічної спрямованості виступають: визнання майбутніми учителями людини та її здоров'я як найвищих цінностей, ставлення студентів спеціальності "Початкова освіта" до дитини як до найвищої цінності, визнання її права на свободу і щастя, вільний розвиток і прояв своїх здібностей, адекватні уявлення про завдання навчально-виховного процесу (ці завдання передусім повинні стосуватися підтримки і зміцнення здоров'я учнів і лише потім – досягнення дидактичних цілей), внутрішні індивідуально та соціально-значущі мотиви майбутніх педагогів щодо їхньої підготовки до здійснення здоров'язберігаючої діяльності, прагнення до саморозвитку у цій сфері, задоволення від неї, сформованість у майбутніх вчителів сукупності особистісно значущих якостей, необхідних для реалізації завдань збереження здоров'я учнів (відповідальність, працездатність, педагогічний такт, емпатія, урівноваженість, ін.), ціннісне ставлення майбутніх учителів до свого здоров'я як прикладу для наслідування дітьми молодшого шкільного віку. *Когнітивну* складову готовності майбутніх учителів початкових класів до реалізації здоров'яорієнтованого освітнього середовища характеризуємо як засвоєння студентами сукупності спеціальних і психолого-педагогічних знань, необхідних для розв'язання професійно значущих завдань стосовно зміцнення та збереження здоров'я учнів та формування у них здоров'язбережувальної компетентності. *Процесуальна* складова поєднує

сформованість у студентів гностичних, прогностичних, оцінних, проектувальних, конструктивних, комунікативних та організаторських умінь і навичок щодо здійснення професійної діяльності, орієнтованої на здоров'язбереження вихованців.

Висновки. Підготовка учителів початкових класів до створення здоров'яорієнтованого освітнього середовища буде ефективною за умови інтеграції у її моделі цільового, теоретико-методологічного, змістового, процесуально-діяльнісного і діагностично-результативного структурних блоків. Перспективи подальшого дослідження вбачаємо у розробці організаційно-методичного забезпечення професійної підготовки студентів спеціальності "Початкова освіта" до здійснення діяльності у сфері збереження, зміцнення і формування здоров'я молодших школярів, характеристики критеріїв сформованості готовності майбутніх учителів початкових класів до реалізації здоров'язберігаючої діяльності, а також у розробці навчально-методичного супроводу підготовки студентів спеціальності "Початкова освіта" до здійснення здоров'язберігаючої діяльності.

1. Атанов Г.О. Теорія діяльнісного навчання / Г.О. Атанов. – К.: Кондор. –2007. – 185 с.
2. Бартенева І.О. Педагогіка вищої школи: навч. посібник / І.О. Бартенева, І.М. Богданова, І.В. Бужина та ін. – Одеса: ПДПУ імені К.Д. Ушинського. – 2002. – 344 с.
3. Бойчук Ю.Д. Компетентнісний підхід до формування еколого-валеологічної культури майбутнього вчителя / Ю.Д. Бойчук // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – Х.: ХДАДМ (ХХП). – 2009. – №7. – С. 26–30.
4. Єфімова Є. М. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін до використання здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності [Текст]: автореферат дис. ... докт. пед. наук : спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Є. М. Єфімова; Республіканський вищий навчальний заклад "Кримський гуманітарний університет". – Ялта, 2013. – 44 с.
5. Заблоцька О.С. Компетентність, кваліфікація, компетенція як ключові категорії компетентнісної парадигми вищої освіти / О.С. Заблоцька // Вісник Житомирського державного університету. – 2008. – Вип.39. – С. 52–56.
6. Звекова В. К. Підготовка майбутніх учителів до організації здоров'язберігаючого дозвілля школярів [Текст]: автореферат дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / В. К. Звекова; Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. – Одеса, 2009. – 20 с.
7. Кремень В.Г. Людиноцентризм в стратегіях освітнього простору / В.Г. Кремень. – К.: Педагогічна думка, 2009. – 520 с.
8. Марків О. Т. Підготовка майбутнього вчителя до формування культури здорового способу життя [Текст]: автореферат дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / О. Т. Марків; Нац. пед. ун-т. ім. М. П. Драгоманова. – К, 2012. – 18 с.
9. Міхеєнко О.І. Холістичний підхід до оцінки рівня здоров'я організму людини / О.І. Міхеєнко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка. – 2012. – №1(19). – С. 36–45.
10. Нестеренко В. В. Підготовка майбутніх педагогів до виховання у дошкільників навичок здорового способу життя [Текст]: автореферат дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / В. В. Нестеренко; Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. – Одеса, 2003. – 20 с.
11. Новаченко Т.В. К вопросу о синергетике образования / Т.В. Новаченко // Виховання і культура. – 2001. – №1(1). – С. 24–26.
12. Ткаченко Л.І. Синергетичний підхід у педагогіці: нова парадигма / Л.І.Ткаченко // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2013. – № 10(17). – С. 18–21.
13. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / М.М. Фіцула. – К.: Академвидав. – 2010. – 456 с.
14. Gieck D.J. Holistic Wellness as a Means to Developing a Lifestyle Approach to Health Behavior Among College Students / D.J. Gieck, S. Olsen // Journal of American College Health. – 2007. – vol.1(56). – pp. 29–36.

On the basis of the analysis of psychological and pedagogical literature the essence of the notions “healthfocuses environment”, “primary teachers’ training to carry out healthfocuses environment”, “primary teachers’ readiness to carry out healthfocuses environment” is specified. The model of preperation of the students of speciality “Primary Education” to healthfocuses environment is offered. The totality of knowledge necessary for solving professionally important tasks and realization healthpreserving activity is presented, skills and abilities which are the basis for realization of healthpreserving activity of future teachers in secondary educational establishments are stressed.

Key words: *health, healthy way of life, younger school-children, future primary teachers’, healthfocuses environment.*

УДК 371.134 : 376.6 – 055.52
ББК 74.1р

Тетяна Струтинська

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ПІДВИЩЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ БАТЬКА ДІТЕЙ ІЗ НЕПОВНИХ СІМЕЙ

У статті розкривається необхідність спеціальної підготовки майбутніх педагогів до підвищення психолого-педагогічної культури батька, який проживає в основному окремо від неповної сім’ї, обґрунтовуються умови ефективності такої підготовки у змістовому та технологічному аспектах.

Ключові слова: *неповна сім’я, психолого-педагогічна культура батька, умови ефективної підготовки майбутніх педагогів до роботи з батьком дітей із неповних сімей.*

В умовах глобалізаційних трансформацій ХХІ століття, визнаного ООН “сторіччям батьківства”, особливої значущості набувають проблеми культурогенези родинного виховання, виявлення стратегій і тактик сімейної та гендерної державної політики, що зумовлює інтерес педагогічної науки до вивчення виховних практик підготовки молодого покоління до відповідального виконання у майбутньому батьківських функцій.

Злободенність цього питання зумовлена насамперед кризою в індивідуальній та соціальній площині сучасної сім’ї як важливого інституту соціалізації особистості (збільшення кількості розлучень та неповних сімей, громадянських шлюбів, зменшення народжуваності, виховання дітей одиницями матерями, нестача любові і чуйності у батьківсько-дитячих стосунках тощо). Окрім того, дорослі часто не враховують особливості дитячої психіки, мають неадекватні очікування щодо власних дітей, що породжує агресію і жорстокість у ставленні до них, нерозвиненість навичок побудови доброзичливих взаємостосунків. Все це загалом спричинює напруження і стресові ситуації в сім’ї і призводить до педагогічної занедбаності дітей.

Зазначені факти викликають необхідність вирішення питань щодо підготовки майбутніх педагогів до психолого-педагогічного супроводу підвищення психолого-педагогічної культури батьків, усвідомленого виконання обов’язків батька/матері, відповідального батьківства, які в умовах сучасної виховної практики і функціонування неповних сімей не набувають сьогодні відповідної значущості причетних осіб та інституцій до розв’язання цієї проблеми. Розв’язання комплексу цих невирішених питань є важливим чинником вдосконалення та зміцнення інституту української сім’ї, її виховного потенціалу, підвищення інтересу